ШИНАРИН, 27 май, 1969 шу. №63 (4700). Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, цхьанаг1кхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Г1алг1ай обкома, Нохч-Г1алг1ай АССР Лаккхехьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 ШЕРА ДЕНЗ АРАДУЬЛ

Тахан номер т1е:

1-ча ОАГ1О Т1А: [illegible]
2-ча ОАГ1О Т1А: [illegible]
3-ча ОАГ1О Т1А: [illegible]
4-ча ОАГ1О Т1А: [illegible]

СОВЕТСКИ СОЮЗА ИЗДАТЕЛЬСТВАЙ, ПОЛИГРАФИЧЕСКИ ПРОМЫШЛЕННОСТА, КНИЖНИ ТОРГОВЛЕ БОХЛОШКА

КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советон советски книгоиздательски г1уллакха историе чухь кена ди — пачхьалкхен б1арчө ихьа издательство ц1анаг1ъелла 50 шу дизар дакъалаца дуьц издательствай, полиграфически предприятий, книжни торговле болхлой.

Советски книгоиздательски г1уллакх дег1адоладар, — социалистически революцена карагlдаьлнача сийлахь-доккхийча х1аманех цаl. Советски пачхьалкхене книгоиздании, дерриге кенайоллуш а санна, историе чухь луккьашха къахьегамхой долалаьа я, цар хьилтаw хьаллоц, болхлой класса новкъостал ду исторически ц1сса кхочушъе — коммунизм хlоттье.

Советски Iедарла долча уьз 50 шера опытни издательски болхлой, квалифицированни полиграфистий, книжкаш доржадерий Iаьавмате дукха кадраш хьалхьийнай. Социалистически культура ду лоархlамеча сфере къахьегаш х1анз ах миллион гергга саг ва. Книжка х1ара ц1агlа, х1ара советски дезалга кхаьчий. Из боккхача лоархlаме да советски халкъа вахаре, уж идейни художественни дег1аккхуьлача, марксизмо-ленинизма ц1аккха лерг1оьна идеи Iомаdча, хьалха даттача культуран Iаламан лахкиленех кхобара г1уллакха, къахьегамхоьнтq интернационални кхетам дуча.

КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон д1ахойт советски издательствий, полиграфически промышленноста, книжни торговли болхлой йоккхача отрядо халкъан партеннен хьалхашкара шеай доккха декхар д1ахо а сийлаена кхочашдерг1ималерах, вай мехка коммунизм хьалъяра г1уллакхе шеъе моашкара доатт1аш дола деньа д[illegible] шеан ч1оагг1а дег тойша хилар.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ — СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

КХОАНА—ПОГРАНИЧНИКА ДИ

Совг1атаж денна Дамански г1ойре дорвеш даьттарий группа Амдахьара аьттехьа ефрейтор П. Малахов, воккхаг1а воча сержант Ю. Глядков, Мехки-Михайловара госпрестена чкъаьрий доклар А. Авдеев, з1амаг1а вола сержант И. Прошипокин, майор В. Бежилин.

Н. Назаров сурт. ТАСС фотохроника.

ЛОАРХ1АМЕГ1АРА ДЕКХАР

Юрта боахам д1ахе дег1абоалабара хьакъехьара парте XXIII съезда а КПСС Центральни Комитета Пленумий а решенеш кхочаш а ду дайна толамаш даьхад Нохч-Г1алг1айчен [illegible]

[illegible]

ЦХЬАН ЯЬ СОВЕТСКО-МОНГОЛЬСКИ КОММЮНИКЕ

Кепатехе ясмлакший уйх шера 20 майре дено 24 майга кхачалла СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный МНР-е хилара хьакъехьа яь советско-монгольски коммюнике. Н. В. Подгорный МНР-е хинав МНР Сийлахь-йоккхача Халкъа Хурала Президиума Председатела Ж. Самбус еййта вахa.

Визит йолча хана, йоах коммюнике т1а, МНР Сийлахь-йоккхача Халкъа Хурала Президиума Председателаца Ж. Самбуяси МНРП Центральни Комитета Хьалхарча секретараца, МНР Министрий Совета Председателаца Ю. Цеденбалаяси ц1ашаг1кхеташ беседа еш хинав СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный.

Коммюнике т1а белгалдоаккх, новкъосталлин дег т1ерен чахкъаьнна беседаш ц1ашаг1кхеташ долча хана МНР-еи СССР-еи юкъера вежарий доттаг1али айхха кхоана лелавут1уллакхаш д1ахе дег1а кхуалара а ч1оагг1дара а дешаш динна хилар. [illegible]

[illegible] ралвара [illegible] да шоаш, кийда хилар.

США-ен паш [illegible] Вьетнама лоаттара агрессе йолламбоалаш бехке а еш оаг1онаш лоаhхl. США-е шир, фоэминийа б1у аьхашкха тайпа ч1оаг1ал ца а яттаеш ц1енбаь Къулбеьхен Вьетнамера 1оъьарабаккха безаш хилар.

Шинна а оаг1онаш хет, белгалдоахк коммюнике т1а, вьетнамски проблема, Къулбеьхен Вьетнам мукъаякхара Къаман фронто 1969 шера 8 мае хьехоттаь «Вьетнаме машар юхаметтоттабара Къулбеьхен Вьетнама доп массе оаг1оаьлара лерт1алакххара чакхдоахаргволча г1улакхий принципаш йерттера» чуоацаме икъе а болаш йола ДРВ правительства а хlаьтта, иштта НФОЮВ а еппара «конструктиви предложени хилар» т1а дьоастаеш дийнаш. [illegible] хоададбоалаш бехк а карадьеска агресси, [illegible] Махкбоалеара кхоачам ккалдара эгара хилва агрессора б1у д1ахлиидаaa [illegible] территорешкара арабоаккхаьта дезаш хилар.

Оаг1онаш хьахайка х и р КНДР, корейски халкъо шоай ноах машара маькъаца ц1ашаг1[illegible]

[illegible]

ЙОВРГЬЯЦ СИЙЛЕ

Даьхьайне арахийца бахкартешие лаар ц1еча фух доаа кагий делаш. Ферма цхьарца балхаш дайн боакк скотникаш. Царна юкъе лел иштта т1а Ленина орден хайль юкъарча дег1ара нийсайна къинах. Х1ара бахааьнга ъьоаьаш чагьвалча хьайбаш лелацерашца беза́ме йист зул из цар да дараха бакаш лела. Хьайбаш леладерашна из малла дар лоаш къамаьл дир аз. Са дагарчок кхийттача цар хьалзонитар сона районе хьайбаш леладерашта юкъе меттел республике а ц1и хаза йолча хьайбаш леладача ферма бригадир вола Мангоев Якъуб.

Дукха а шуръйна а хьайбаш лоабача йоккхача ферма коллективана кулгалде отта дец. Хьайбаш белам дика бовзаш, йоаква опыт йолаш халарел соаг1а доккха организатор а хила вала из сайна йолча бригада кулгалко.

К1езиг духва ховеш къамаьл даьнча т1ехьа [illegible] Якъуб [illegible] аз дел каттар дар:

— Миштта ц1ашт1ехьдаьлнад шун иштта дика толамаш даке?

[illegible]

— Къасттa ч1оаг1а аттуа хилар тхона 1965-ча шера боалама расчет балке юкъайоалларах. Шера производственни лаоаш къайлi[illegible]

[illegible]

доакхаш. Лоаш чура Iеара а лаьхча цхьан заказ кортх хинча моттиге д1аоттадир цар уж. [illegible] доацаш дуьсар. Цига а хьалхавьелар Якъуб. Хьунаг1ера г1енаш а кхузаьаш кхьбар, лоа дешшаца. Иштта ц1ашт1ехьдаьлар коммунисте Якъуба цуь партийни декхар [illegible]

[illegible]

[illegible] Октябра 50 шу дузача шера. Доакхаш ломи дазийтар. Акка долаинне за ер кз. Гонга кхочч и лера дияар, т1аскка дара даьлар. Денанце дукъалъийттар хьайбаш леладереш дарза. Дукхе вало лейра цар нагий доьнаш к1алкара [illegible] шено ад боалаг а общественни вахаре а цу тайпнара хьинлаа делла лоацаш волче култалхоче цуй коллектива кьа а доккхаг1че толамашта ю1аргахиларах, цо шей дайнч совг1ата сийле Iехарг ца хиларах.

М.-Р. ПЛИЕВ.

КИЙЧОН КОМИССЕ БОЛХ Д1АБОЛАБАЬБ

Укх шера, 23 мае Москве хьайболлай коммунистически болхлойн партей дуней халкъашта юкъера Совещани кийчъяра т1ехьара сесси. Комиссе балхаца дакъа лоацача партей векалаш де повестка т1е латта дешаш дуьц болийбенай.

(ТАСС).

Н. В. ПОДГОРНЫЙ МОСКВЕ Ц1АККХАЧАР

24 мае Москве ц1аккхьачав КНДР Лаккхехьарча Халкъа собрание Президиума Председатела Цой Ен Гена вехарах официальни доттаг1алла визитаца вахча Корейски Халкъа-Демократически Республикен МНР Сийлахь-йоккхача Халкъа Хурала Президиума Председатела Ж. Самбус вехарах Монгольски Халкъа Республикен хинна СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный.

(ТАСС).

КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕПУТАТИЙ ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ СОВЕТА (XII-Г1А ХЕРЖАЧА) II-Г1А СЕССИ ГУЛЪЯРА

Къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совета исполнительни комитето городской Совета депутатаьнга д1ахойт 1969 шера 29 маерча дийнахьа 15 сахьат даьлча къахьегамхой депутатий Грозненска городской Совета (XII-г1а хержача) II сесси гулъеш хилар.

КПСС обкома политически дешара Ц1ен йоккхача зала (Красных фронтовиков ул., 14) хургья городской Совета сесси.

Сессе хен повестка:

Грозненски городской Совета депутаташка харжархоша даь наказаш кхочашдара де дезача г1улкхий хьакъехьа. (Докладчик — исполкома председатела заместитель вов. Л. Д. Магомадов).

Доьзанга ІІарг лоацам фа сержант Бурдыкин Владимиров Вознесенский Павали.
ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ЛАДУВГІАРАША КІОАРГГА ПОЛИТИЧЕСКИ ЗНАНЕШ ИЙЦАР

Къаьстта шиЙ тайнара дар аде йиш я хІара чакхдаьнна политически дешара шу. Цун кертера эрго я укх шера политически дешара ерригача звеньяшка В. И. Ленина вахара цун теоретически тІехьален коммунисташа, комсомольцаша, парте боацараша къаьстта ферхам тІабахийта Іомаеш хилар.

КПСС Октябрьски райкомо дерригa хир ер политически дешара шу дика чакхдаьккхара. Цу гІуллакха юкххьанцарча парторганизацей секретарий, меттигерча комитетий председателий, предприятей култалхой семинар йир, ленински тематиках лаьца района пропагандистий методически, теоретически конференцеш чакхъяьхар. Хоза а хеташ белгаьду аз районе Ленина произведенеех лаьца 54 конференци чакхъяьнна хилар. Цаьех дукхагІъяраш нах дукха болаш, ладувгІараша хьинаре дакъа лоацаш чакхъяьлар. Масала, дика чакхъялар конференцеш Іилман коммунизма ларраш Іомаеш хиннача №№ 5, 25, 28, 30 юкъерa школашка. Грознерча машинаькъа отделене коллектива: ухкаэ болх беш яр марксизм-ленинизм Іомаеш шоллагІча дешара школа (пропагандист Э. И. Смоленникова). Лакхача идейно-теоретически боарамe чакхъялар цига В. И. Ленина «Советски Іаьдала аргІанара ленхарашцаа мехка коммунизм хьалъеча бола цун лоархІамы» яхача темах дика конференция. БелгІадаккха хоагІа В. И. Ленина теоретически тІехьалена хеталча конференцей балха Іилман, инженерно-техническо болхлоша, лоршa, хьехархоша ишта дукхача кхача професси нахаа хьинаре дакъа лаьца хилар. Цу гІулакхо къаьгта хьокх Ленински теоретически тІехьалена тІехь-тІехьагІа дукхача наьха безам тІабодаш хилар.

Марксизм - ленинизм Іомаеча школашта деша багІарадкхара экзаменаш хьаьцара системах дика пайда боалаш хилар гучадаьннад. Кинжкaна шиЙ лоІаме болх бе Іомалу ладувгІараш, хІаьта знанеш кІоаргагІа хилийтар дІалех цу системо. ХІаьта юкххьанцарча политдешара школашка вачеташ чакхъяьхача е собеседовани йича дикагІа хилар хьахьекхад практика. Цудухьа пропагандисташеи юкхьанцарча партийни организацешеи хьалхе а къастайича бакъахьа я политдешара школашка, семинарски группашка. Цар ладувгІарий составага хьежжа, итогови занятеш віаштІехьяхара дормаш. Цу хьакъехьа кертте дар - ладувгІараша йийша чакхъяьккха материал чІоагІъяр, теоретически положени коммунизм хьалъяра практикаца ювзар.

Дешара шу дика чакхдаккхара КПСС райкомо цу балха юкъезар райкома членаш, активисташ, кІоарга политически знанеш а балха опыт а йолча хьехархой йоккха группа. ЧакхйоалаШ деттача итогови занятешка дакъа лацарал совгІа цар лоархІаме балх бу коллективашта юкъе занятеш ладувгІараш хьинаре дакъа лоацаш чакхъяхара, цига тайп-тайпарча гойтара, технически средствах пайда эцийтара. Цуна цхьана чІоагІа терхам тІабохийт цар 1969—1970 шерарча партийни дешара сета предварительни комплектовани яра.

Йоккхача лоархІаме да итогови занятеш дІайолаялаехьа пропагандисташа ладувгІараштa экзаменационни билеташ дІадовзийта хилар. ЛадувгІарий йиш хилар шоаш хьалха тершал ца деш дитар шаьрде. ДийІачех керттердар хьакъеастане. Цудухьа дика вашаІехьаьахa, хатарашта дизза жоп луш чакхъяннад собеседованеш, экзаменаш, зачеташ. Марксистско-Ленински теоре эггара лоархІамегІа йолча проблемашка хьажари, коммунизм шиЙ мехка хьалъяри тІулах творчески дешха йиш хилийтар ишта віаштІехьъаьлача итогаш [illegible].

Партийни дешара шеро ладувгІарий идейно-политически знанеш шерьъача Іоаьлча пайдане опытах ишта аьлча деша оаьлa дІатабьлар пропагандисташ, ладувгІараш. ХьатІадоагІача дешара шера ладувгІарий идейно-политически боарам кхы а лакхбара де деза, ленински теорена бола ладувгІарий безам кхы а совбаккхара мероприятеш белгалйир пропагандисташа шоай семинаре.

Итогови занятей результаташ кІоарга толкхаа беш дийцаа районa дукхача партийни организацей собраненка, партийни бюрошка. Цига дІалакхача дешара шера хинна кхоачамбоацарaш хьатІадоагІача дешара шера кончитвскийн занятешка ца ийсадалийтара мероприятеш белгаьъяьйл.

Белгалбаккханза балаш партийни дешаре хьинаре дакъа лоацаш хинна ладувгІараш, пропагандисташ. ХІаьта йоккха балха опыт а болаш шоаш дикача оагІоракхьа хьабоаьйта пропагандисташ кІезига бац районе. Царна юкъе ба В. И. Сальный, В. П. Полуянов, Н.-А. Субботин, Н. И. Смоляников, ишта дукха кхыбараш.

КПСС райкомой юкххьанцарча партийни организацешен хІанз хьалхашца латтача декхарех керттердар лерхІ кадрашта ленински теоретически тІехьале кІоаргга йовзийтарг йолча тайпара хьатІадоагІача дешара шера политически сета укомплектовани яр.

П. ГРИШИН,
КПСС Октябрьски райкомо политически дешара кабинета заведующий.

ХАЛОНАШ ЭШАЕ ІЕМАВ

МалгІабикерча мехкдаьттахошта дика вовзаш вар чІоагІа лоархІаш ва Русакевич Леонид Андреевич. Цу городе юкхьанна бурув тохкча хиба дена цига къахьегаш ва из. ЩиЙ накъбостaшта йхьаьна по, цига хьалдаьд бурув деттаралшта даьрхІа дола цІенош, лекхал эггара хьадца буровой скважинашта тІадолха наькъаш. ГІишлойгьера балхаш ше [illegible] а мехкдаьтта доаккха говзал Іомаеш вар Леонид Андреевич. Дукха ха яладехьа кхаьерзийта из гофоли. 1933 шера эггара хьалха карагано-чокракски дІоанашка кхоачаш бурув тохка 20 скважина хьаьйцар. Цига болх бе хьожийр дукххьашка віаштІехьена мастер С. Н. Еддаков керте хетта бригада. Цу бригаде къахьегаш вар Леонид Андреевич а. Лоацачa хана дикагІвола производственник хилар цех.

Мехкдаьтта доаккхача нов. Русакевичa болх беш цхьа юкъ яьннача хана чІоагІа эшаш хилар лаьттан кІалха скважинашта ремонт ю мастер. Цу балха тІа хьежийр из. СийлахЬ-боккхa ДаЬмехка тІом болабаьллийча йолча хана цига хьинар кхо ца деш къахьегаш хилар Леонид Андреевич, хІаьта МалгІабика моастагІа таргагІертача тІема машиннашта эшаш дола доагор цакаддаш лоаттадара город Сызрана хьожаву из. Дин бийсеи ца къовсаш шийдаьттахошца цхьана къахьегар це цига. Ишта хьийга хьа зекха довзар, цун лакха мах бар ваЙ хьинсарча партен правительствo «За трудовую доблесть» яха медаль елар цуьна.

Ше ваьха город моастагІех мукъа ма лькхингехьа а юкъа МалгІабике пІаьвагІа Леонид Андреевич. МоастагІчо йохаль промыслаш юхаметтаоттаечa пиз кхо ма беш къахьет но. Цул тІехьагІа буруш деттача балха а вахе кІоаре йоацача скважинашта, бурув деттаж хул из цкий бригадаца. Лаххдала доладедар хьадоаккха мехкдаьтта. Дукха хІ яладехьа цун бригадага хьалу 15 скважина. ХІанз 35 шу дизад мехкдаьтта промышленносте по балх бу. Парех 20 шера шоллагІча коммунистически къахьегама цІа делаеча промысле балх беш ва из.

Ишта а цун оамал, массала а халагІйала моттиг дех по. 1963 шера шоллагІча промысле эттара халагІен бехктохкамегІен балх лоархІаш бар «Охловой» аха керда участок караерзаяр. № 799 болча скважинана дІатІаяькъа езаш яр 8 километр дІоахал йола нефтепровод. ГІишлойгьерашка дукха хьийжа а хьийжа уж геабенначул тІехьагІа Леонид Андреевича предложенех шоай низаца йолла лаьрхІар нефтепровод. СихагІа чакхъякха езаш яр мехкдаьтта линия, хІона аьача скважино хьа [illegible] доладар бІаьма собкал мехкдаьтта.

Из ха дага а зувцаш Леонид Андреевича йоах, доеІаш делар, хетта бар, сингараш аха чІоагІа хала дар. Цхьабакъда уж халонаш вина а еш шоанта хьалханка хаушта декхараш цІена кхочаш де бар мехкдаьттахойн цхьа керте хетта коммунист нов. Русакевича. Ишта къахьийгача мехкдаьттахоша уланца чакхдаьхар нефтепровод йишара балхаш, ремонтараршка дІачуьзза доладелар мехкдаьтта. Цул тІехьагІа цига хьайир цар культбудка, дІаегІар гаьнаш, массанахьа а инициатор вар Леонид Андреевич.

ХІанз нов. Русакевич болх беш ва шоллагІча промысле эггара дикагІа лоархІача № 799 болча групповой установке. ХІара дийнахьа буьу цу установке гІоала керттерча мехкдаьтта парке дІачудаш 450 тонна «Іаьржа дошуш». ДІадахача Іана хьалш чІоагІа хала хиннадале а цхьаккха саьхьат даккхазар установка коллективо болх ца беш.

Дика специалист хилар баьццие вейна ца Іеш, къона кадраш хьалкхеш бокъонца вола хьехархо хилараш тарра а вово из. Цу промысле балха веча дена цо кийч а ваь хІанз цига болх беш ва 40 совгІа мехкдаьттахо. Балха тІа хьалха а латташ ноакъостийта хьекхам гойт цар. ХІаьта шоай хьехархочa чІоагІа баркал яхаш ба операторaш Эгганоев Мажит, Темиров Юсап, Власкин Юрий, Афанасьев Василий, кхыбараш а. Леонид Андреевичана цхьана цу промысле болх беш а цун сесаг, Фея. Хьинаре къахьегаш хиларах сийду цу доаьла мехкдаьттахона.

Дукхача шерашка хьинаре къахьегаш цо дахача толамий лакха мах баьб. Цуна еннай «РСФСР социалистически яха отличник» яха знак, СССР мехкдаьтта доахача промышленноста Министерстий Сийлен грамота. В. И. Ленин ваь бІаь шу дизача денна сийленца накъавахара къахьегаш нахе латтача мехкдаьттахошта юкъе тахан а хьалха латт къахьегаш ветеран.

Б. ГАГИЕВ.

СОВЕТСКИ ДОАЗОНАШ ЛОРАДЕШ

50 шера Советски мехка доазонаш лоре лораеш латт [illegible] пограничникаш. Эзарехка тем тІемаш цхьаьн [illegible] моастагІий [illegible] мехка лаьрша, бернага къаьхьегам, хьашт деча мехута кийча ба уж. Сийлахь-боккхача Октябре кертагІдаьннараш лораде дІаетта.

Йоккха фиш, аьленачал, турпалаш йолаш, Даьхена хьалхашцара тІема денгар са ца кхоадеш кхоачаддергаьнар хьалхашцара дезаш масалех дизза да доазонна йистера застенаш, контрольно - пропускной пунктий а подразделеней а хІара денера вахар.

Доазон тІара бІу віашагІболлар а цуй тІема гІуллакхий юкъьанцаре гІуллакхаш а дІхьа дукзаденна да Владимир Ильич Ленина цІарца. Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революци а ткъа лета Ленина яьхад: «Пачхьалкхе хиланза лег ца хилара тІехьа лелт хай, хІаьта пачхьалкхен доазош хила деза... «Доазош дІадаха» яхаш гозуг а долаш йола социалистически революци хьатта» — «а духьаа каша ю».

Советски Іаьдала дукъал дорза дукъала кьийр тІеракІайсеча Росс эксплуататорски классаш, сов эгІазйинграл дьаьрьаьар дуней буржуази. Советски пачхьалкхен суверенитет, цун хьерманe Іалашьяра дезза даргдоацаш хІама хилар пачхьалкхен доазонаш лорадергдаь техника за віашагІдоллаьга. Цудухьа дае Октябрь котбаьннача тІемагІа цу сакъте Ленина Советски республикa дозоши отрядерa лорадаргш йоьтІаш распоряжени умиланий хиниа кийар, хІаьта 1918 шера 28 мае доазон тІара за віашагІдаллара хьалхашьара Халкъе Комиссарий Совето декрет кул къдар а.

Интервенташи белогвардейцаш мехкаре араккхерга хьаькие хьамеспатш латтар доезуе. Из лорада аьнта къастейара гражданска тІем тІа гІорьвиннa. ЦІеча Эскара дикагІа йола полкаши батальонаши. Доазон тІара бІу віашІехьбаьккхара боккхабе лоархІаме хилар ВЧК-ера, ЦІеча Эскара доаьцакара доазон тІа тоаьа кадраш, коммунисташ, комсомольцаш.

Доазон за чІоагІдерен доазон тІара бІу віашагІболлар юкъарчa доаьцаш кулгаладоаш В. И. Ленина гаргагІарчa соратникаша — Ф. Э. Дзержинскийс В. Р. Менжинскийс.

Коммунистически партеи Іаламатa чІоагІа уйла тІебоьзар массеза а тІемахошта - пограничникашта политически кхетам болара. Центральни Комитета решенагІа эскаре доахьоашка віашагІьахар подкторгаца, партийни комсомольски организацеш, мистеран болеа эскара доаьхоьна болх бе хьоагабир опыт йолаш бола партийни белалой. Коммунистий парте тархаедоре цу заманa капиталистически гома миква хиннача Советски пачхьалкхен доазош лорадер эггара хьалха политически масаш долаш хилар.

Советски мехка мальрша хиначча эггара хьалхарча шерий къаьстта хьалха хьалхашка пограничникаша. ДукхагІча хана обмундировани, кхача, герз эшаш шоаш болашехьа а тешнама лорадоре пачхьалкхен доазув, хьаьетам боацаш хьовсам лоаттабор кІайгвардейски бандашца, контрабандисташца, шпионашца. Пограничникаша цу хана къонахчал долаш болх баь хилар дог техкадеш хьехох укх тайпарча факто. Алхха мелгбуэзавьярча доазон тІарча отрядаш 1922—1925 шерашка лаьцар доазув толхадаь 2700 саг, царна юкъера гучаяьннар капиталистически разведкий 675 агент.

Дальни Востока доазон тІара хьав къаьстта кхераме дар тІом хьаьаехьарча шерашка. 1929 шера советски территорена хаддалза чуйиргадаьш ер китайски милитараш. Йовзаш я «Полтавка» яхача заставо яьча турпал дукьалли оагІош. Цунна тІалайцар китайски бандитий цца батальон. Оборона отрядца віашагІьаьллар застава начальника И. Казака. Застава чуйолча цІеной бада тІа станковий пулемет дІа а оттаь, ток-ток маттакъа текхаш доа доладир цо моастагІчоа. Пулемета шоллагІча номерa декхарaш кхоачашдеш цу цун сесаг Казак Татьяна. ЦІеча Эскара доаьной отряд хьегІакхачалца лорабир пограничникашца застава. Китайски гІеаршей, тІема лаьттача моттиге дийна 200 герте салтен эзсари а вутташ, моргагІбаьнна тІехьашка бейдар.

Дальни Востоке сийле массар гІоравьннана дар доахачун-пограничника, кІанз Советски Союза Турпала, доазув толхадаь 467 саг лаьцача Н. Карацупа.

ЦІаккха а йоргІіацам Дальни Востока доазонаца шоай цІа хьаьйтай Котельников Валентина, Агеев Алексея, Крайнов Федора, Баранов Василя, дукхаьча кхечa турпалашa - пограничникаша. Цига Хасан яхача Іама йисте турпалаш майрал гойтераш. Доазон тІарча бІуна юкъе эггара хьакъагІа Советски Союза Турпала цІи елар пограничникашта В. Виноградова, А. Махалина, П. Терешкина, И. Чернопятова, Г. Батаршина.

СийлахЬ-боккхача ДаЙ-мехке тІема ди кхаьйтахьа хана кхьоаь шеашка даькa дог доадаеяр пограничникаша. Баренцево фордагера Іаьрхтча фордага кхаччалца дола доазув дІагІдьцa тІаболабеннaча немецко-фашистски бІуна болабаьлa тІом эггара хьалха цхьанеш баравбир цар. Мало бусьяра доазув лорадеш лаьтте веттьа ют эзар саг шоай синош ца кхоадеш латар моастагІчоа. Брестски крепость турпалецо лорер, А. Лопатина, В. Усова, П. Родионова, Ф. Морина, дукхача декхара застава баьхь лоетаар. 1941 шера нахь бетте денашка пограничникашта карегІдаьнна дукхаза кхоадола дешалере гІулакхаш хаалъа цІакха а дацдергда. Доза историе юкъе кхочагIье тІом болабеннача шоллагІча дийнахьа майрра юхадвлаьл а этте Перемышлера фашисташ ара кхоедаш пограничникой батальоно теза дІема.

Шоай хьакъьена, Советски Гарвонцаьча Нахаьмча цхьана СийлахЬ-боккхача ДаЙ-мехке тІема еригаче кхоелнаьа тоаьемза чакхбаьлер пограничникаш. Тіом беш долча эскарех дІабеттаьара пограничникаш, партизански отряданна узар, шпиони диверсанташ лорайора советски бІун тыл. Цар сийлаьцем ма доаттагІарш кхочаедора даьхаш хьалхашера шоай тІема декхар. ЦІаккха а хьалгІіоецаа СийлахЬ-боккхача Октябре карегІдаьнараш лорадаpa кхьенна, шоай калкъа сий бальан долаш лоаттабеча къоегамо советски пограничникий дегаш урветтедора немецко-фашистски тІаьрошта дукхьала беча тІема тІа денарера гІулакхаш майрал гойтера.

Даьхена лаькха мах баьб тІема тІа пограничникашта карегІдаьннача тІема гІулакхий. Царех 150 совгІаа Советски Союза Турпал яхa еза цІи еннай. Доазон тІарча 26 отрядаш дакъаш орденаш еннай. Доккхий совгІаташ делара белгалдаьхад дукхаза эзараш бекха пограничникашта тІом тІа карегІдаьнна гІулакхаш.

СийлахЬ-боккха ДаЙ-мехка тІом чакбаьннaчул тІехьагІа хьаьнлор ина бола социалистически лагеръ. Советски Союза пограничникаша [illegible] пограничникашен хІанз цхьана бертаца шоай пачхьалкхеший доазош лерду маькарча моастагІчох — империалистически разведкай агентах.

СССР пограничникий [illegible] зарча социалистически пачхьалкхений пограничникашцара тІема доттагІал хІара дениa хьегуш да деррига цар эскара, гІуллакхаш тІа, дешача. Цар віаши новкъостaли ду доазув голаддьраш духцара, доазон тІа гІуллакх дара, хІама политически хийсон, партийно-политически балха опыт дІалоахь эц. Шоай мечча доазув фо лора а деш, цар цу тайпара долаш дакъа лоац ерригача социалистически лагера доазонаш чІоагІдеча, хІаьта моастагІа юкъе боагІаргбоацам из лорадир деррегача социалистически махий пограничникашта интернационалиш декхар да.

Тіом чакхбаьннaчул тІехьагІа Коммунистически парта, мердача хьала кІоаргга знанеш да из, пачхьалкхен доазув лорадеш из дІаяо чІоагІдара, доазон тІарча бІун тІема хьинари фели лакхдаре тІаервальча мероприятей бІарча комплекс чакхъяьккхар. ЧІоагІа уйла тІеехьйтер доазон тІара бІу технически кийчбора, хІаьта из баьхьм долаш моторизовани хилар из. ХІанз цуy доаьлла дa массалаьа доазон тІара декаш, самолеташ, вертолеташ, автомашинаш йоккха парк, керда радиотехнически аппаратура, сигнализацеи системаш. Доазон тІа керда техника тучалоро хьиждьйтер дІакерда тактика а Командирашан штабашен, пограничникашa а парторганизацеша а, фока гІулакха ветеранашен хьалхаьаттача къона барашен цхьан бертаца къахьегам віаштІехьаьннад керда телашагІа йола доазош лорадере, доазон тІарча нградашa, заставашца, кемаша самолеташа, вертолетрия шоаЙ декхараш кхоачашдаре формаш.

КПСС-о хьалхагІа а кІоал я массала йоккха еш хиннад эскарий кадраш нийчьенга, бІуь личии составо политически кхетам лакха. Доазон тІарча бІуно ду доьхдалдиква тІема кийча ю а личие состава гІулакх деаrа. ТІом бе Іомалулга, из хьаьккоелга кхетамца віаштІехьдоагаш а йола эскарий кадраш. 85 процент совгІа бола эскараш — парте членаши кандидаташи. Уж ба тІема декхар дІахза кхоччалда къанна бола ядайна чІоагІа, хьинаре бІузой.

Советски пограничникий балхадина тІема гІулакхаш къаьстта чІоагІа ингаца тучадалар Дамански гІайрен тІа дукха за йоацдаш китайски авантюристeша провокацеш йолдьача хана. Из цхьа моллагІа дола доазон тІа хулаЙ дола дае хиннe Іадар. Советски мехка духьаьлца бІаза уйла китаЙ ца а духьагІа хьаьлоa лоархІа хинна тІема-политически диверсияш эр.

Тіом болабоначa хана гарза низаца тІебоагІачa немаше китайски провокатораша духьала майра летар эскараш — коммунисташ Леонов, Стрельников, Бубенин, Константинов, Яшин, Маньковский, кхыбараш. Доазон хьаштеш лорадар духьа а цІий а, а вазар а ца кхоадеш эггІачa минутацие эггара йоарахча участникаш бар.

Командирий когаметта шоай дІаеттадургболаш хилар хьайкхаф селхамарча бодадоецeн волгозоцеш, цкоаш йистальара. Дамански гІайрен тІа къонача пограничникаша шоаш муІалш хиларца хьадцдир советски кагирхойга бурмудаца чудессад, цар коммунистически идейнах дІабебьдай, турпал гІулакхаш бахьшa ца тетача болнаб, кхы масаестсок пропаганда цийгtра хьадаалаьца дукхаз меттагІьаьъш. Къонача советски таІмакой турпалаш — къонача тІемахо дикагІа бола аттестаци. Сий долча шоай дахьнa тьехнaа д из. Тіом тІа турпалаш майрол хьакъела хІамагІа вонча сержанта Бабанский Юре. Цо, вийнача командира когаметта майрра дІа а этта, шоллагІа китайски провокаци йолча хана къонахчо санна кхойчаьвцай эггара кхерамагІа йоле задаиш.

Тіом беш хинна хІара минут белгалъяьннай вай пограничникий майралца, денаца, къонахчалца. 2 марта ди мукъе деннадар комсомольца Зимев Алексейна. Цхьабакъда тІема ерц доазош бола хоам цийна ма хьаьзнега а, ше ма йоагІа гІайрен тІа а вена, шийсa ца кхоадеш тІом болабир цо, массеха китайски гІаьраза хІалак а веш. МоастагІа дукхагІа хиларех цу тІом тІа майра велар хилар Зимева.

МоастагІчун скорчаша лаьгабир коммунисташ Леонови Стрельникови. Цхьабакъда цигаче парте бала заяленеш елар бІаь тІемахочо. Моастецца хиннача тІем тІа майра велар хилар «Нижне-Михайловка» яхача застеверча комсорга Акулов Павела, комсомольций Данилейко Геннадея, Коржуков Виктора, Денискенко Анатолея, Изотов Владимира... Цхьабакъдa доазон тІарча заставашера, цу денaлца ВЛКСМ-е ца хинне баргуга тоІамой комсомола мутІафашта юкъе баьар.

1969 шера 2 марта Дамански гІайрен районе СССР Пачхьалкхен доазол сельа е баьнна лета китайски провокатораш эккхтакача хана турпалаш, майрал, къонахчал хьакъонхІарх орденаши медалаши еннай Доазон тІарча бІунa гІулакх шеш бериЙ группана. Советски Союза Турпала цІи еннай полковника Д. В. Леонова, воккхагІа волча лейтенанта И. И. Стрельникова, зІамагІа волча сержанта Ю. В. Бабанского, воккхагІа волча лейтенанта В. Д. Бубенина.

Цига баха-е маза юкъе дукха доттагІий ба пограничникий. Пачхьалкхен доазош лоаделгах шоай дукхах-цІех дола гІулакх лоархІ советски наха. Дамански тІам болабеннача хана китайски гІаьрзошта дукьала тІом бе шоаш баьккхар цига баха нах: АВДЕЕВ Геннадий Дмитриевич, моттигерча больницa лор Фасевич Валентин, медсестра Петрук Мария.

Доазонна йисте бахача эзараш белча наха шоай лоІамерa хьаьна дружинаш да віашагІа я кхийка-ча, пограничникашта дикаа новкъостал ду оперативно тІема декхараш кхоачешдера. Доазув толхаде баьнначерех хІара пхьагІбар дружинникий новкъосталца а цар дакъа доацаш йоаькарьваьвау. Цига баха нах хьаьшт долча хана пограничникашта новкъостал де кийча хилар — доазув лорадала Іалашдеча лоархІамена гІулакх цаь.

Пограничникашта массаза а дикаа новкъостал ду моттигерча партийни, советски, комсомольски организацеш.

Чоалхачарча къаьлашка гІулакх деш ба пограничникаш. ТІа-тІа чІоагІагІа доахьаьла хьаьнаЙ капиталистически разведкаш, дукхагІа хул моастагІчун пропаганда идеологически диверсеш. Цхьабакъда моастагІаша мел чІоагІа хилозвлаш лелайол а пограничникаш масснахье а Советски Эскарий Флотий тІемахоща цхьана цу тийшача белзаеше дукьаьлеттаа шоай революцен фоп.

В. И. Ленин ваьча дийнахьа даьз 100 шу дизара сийна тІема вахта а хьа пограничникаш кхы а чІоагІагІа эргайосхеш тохх шоай тІема говзал. Кхы а сийдагІа бІарг ххоабеш лораду Советски пачхьалкхен доазонаш. Цар деррига советски халкъа дика лу шоай Даьхена коммунизм хьалъяра гІулакхе массаза а цІенеи дикеи, тешама а мутІахьа болаш а гІулакх де.

Генерал-майор Вадим
ЩУР.
(АПН).

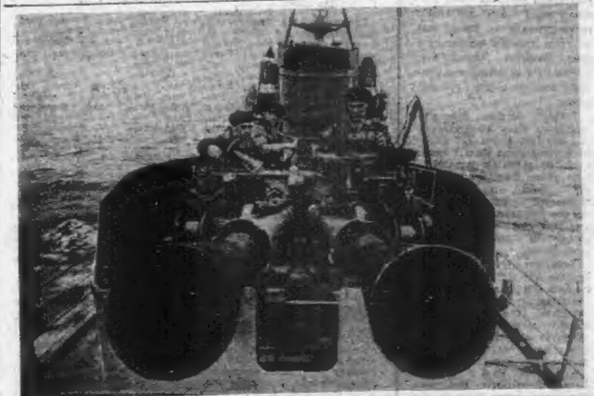

76-ча шераллене Баренцево форда тІара доазув лорадеш я фордe пограничникий Краснознаменни подразделени.

СУРТА ТІА: кема тІарча автоматически защитни установка расчет.

ДИКА ГІУЛАКХ

Укх тІехьарча хана къахьегам Іилман лаьда тІа віаштІехьбаккхар шерра дІадаьржад Карабулакски бурувдеттача контора балха юкъе. Производствана юкъеяхахь дикагІйаза процессаш, керда техникеи технологи. Керда техника караерзаяра болх бурувдеттарашта Іомабара гІулакх а дика віаштІехьдаьккхад яха контора. ВіашагІъехкай инструкторски бригадаш. Дукха ха йоацаш производства юкъедиьлача АКВ-3, МСП-2 яхачея кхычея дІоагІайна дикка лакхйир къахьегама оцаре.

Ю. ТИМКОВ,
Карабулакски бурувдеттача контора НОТ-а инженер.

Грознески промысловe - преварочни станцеи болхлоша чІоагІа лоархІаш сийдеше за цистернаш наЙ коммунист Лалоев Иван Тимофеевич. Дукха хана дена тІехдика производственник хилaргa хьежжа воккхa за ца цига. Хала хІамарх балхах бІу ца къонабеш, шоай опыт дог раьза дошаш новкъосташта дІалуш хьинаре къахьет цо.

Пхийтта шу совгІа ха я цо цига болх бу. Цу шерашка массала а социалистически яхe хьалха латташ хьавоагІа из. Укх шера цІаккха ца хиннача хьесапе хьинар йоалла къахьет Иван Тимофеевича В. И. Ленин ваь бІаь шу дузача денна сийлеца накъавахара.

МАШИННАЬКЪАХО

ДІадаьлча шера социалистически декхараш тІаийлар цо В. И. Ленина юбилейна къахьегама совгІаь хийчдира укх шера йиш 1970-ча шера 7-ча ноябре кхочашде. Уж декхараш дикка кхоачашдеш за из хІанз. Цхьаккха саьхьат дІадахийташ цо снегагІа норма 120—130 процент кхочаш ца ен. Цун совгІа хІара цистерна цо а обработка тІехдика хул.

Дукхача шерашка ишта хьинаре къахьегарех цІонкугаш-пячески къахьегама ударника Къилба-Кавказа машиннаькъа тІоаргІоа Грозненски машиннаькъа отделенен «ДикагІвола цистернаш юлар» яха сийлен цІи еннай цунна. Иван Тимофеевича къахьегама книжка тІа дІаяздаь - баркаллаш, тайп-тайпара ахчаи совгІаташ, Сийлен грамоташ дукха я. Укх денош цхьаькха а боккха кхаъ хилар цунна. СССР машиннаькъий Министерства цунна елар «Сийлен машиннаькъахо» яха ишкха тІа йоалаш значок.

Б. [illegible]

ДУЛХ ДУКХАГІА ДАККХАРА НАЬКЪАШ

Хьийбаш ккеабеча Алханчуртски совхозе хьийбаш леладе́рш дика ІалашдеьхтАд ухш шере шеай доахн, 1969 шера 1-ча квартала совнагІа дулх тІакхетийтара план 102,2 процент кхочашъяьй, планагІа 230 тонн хила дезача метта, боккьоица тІакхейтер 235 тонн да. Совхозе Іадолккхо хиниса хьийбаех 70 процент Гlаз дерста а долаш Іангера дьллар.

Из баьцъи долаш хьалхара квартала лелаеьча социалистически къьа итогаш КПСС МалгІобикъе горкоман горисполкоман цхьараш тІара ЦІа Байракх хьалхабаь совхоза коллективана.

Совхоза отделенешта юкъе 1969 шера 1-ча квартала бьлла болча результатешка диллача хьалхара моттиг яьккхий 1-ча отделене. Хьалхарча квартала план 137,7 процент кхочашъяьй цу отделене коллективо. Дулх дукхагІа тІакхетадалийтара къьеста чІоагІа къахьегарца белгалбаьннаб отделенера скотникаш Хамзатов Дэяв, Гайсумов Мах, Торшхоев Хусейн.

Дика къахьийгад 1-ча квартала дулх тІакхетийтара план 101,6 процент кхочашьяьча № 4 йолча отделене коллективо. Цу отделене коллектив город Грознера предприятей промышленни отдельх хьакхарч ккеабаш я. 1-ча квартала отделене ккеабеча хІара хьакхийна дейнан бийсаеки цхьаьра лаьрхІача дулх тІакхетийтара оттаь план 460 грамм яь, цІеьта боккьоица лаьрхІача тІакхийтар 486 грамм да. Цу отделене дикагІа бола семераш ба А. Сасонов, Н. Сасонова, Н. Климова.

Дулха ккеба «Скотоотквери» бозхамашкара доахан докхачарен я Сунжански, Наьсарен, МалгІобика районашкара колхозашк совхозашк. Цар ноакъостанца кечъяьайнакента дулх дукхагІа докха
рамарел лоттийна а тха. ГІулакх лет тІадоагІача шера дукха доахан ккаь е ца дутаь хІара шера дулха ккаба дела доахан тха системе боахамашка [illegible].

Цхьаккхалла бохамашка гІалара [illegible] мІагІтІалдьадад пачхалкхахана доахан дІахотта. 1969 шера 13 май КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пленум йоача лаьмм, цига принципашка къовлаше дІача цхьабоаге ноакъостІаьа дуаццар, доахан аьзки дозчан даьІенашка лаладар зоотехнически гІойла йоацаши дулх кІезигта тІакхетаьш гІулакх да, аьлд. Цхьабакъда, цу ноакъостІашта керттер сага къоабалдулергдолаш дац. Сона хетачох, лоамаш — из маь боацача доаккъаргй гназ я. Цул совгІа, доахан лоам дена дааийтача бозхамашка торо хул дукъаьлиниче дабІГаккамара йолл лакха.

Лоам дешс за чакъаьминчуа тІазьегІа дулха лаьрхІа доахан дІатталача бозхамацае сона Нагата хетаьш йола методика малагІа я! Лоамара доагІІашеаьа а дулх чакндоахана промышленносте дІачутале магаргдац пачхалкхахана дулха лаьрхІа дІаталаьа дела доахан, хІана аьлча автомашинаш тІайокхурГ йола моттига кхачаце лаьхие доаладаь доахан гІоерал дай, кІаьдлий хул. Лоамара лаьхка доаладаь доахан дукхагІча хана кхоалегІча — дикьлагІча дийнаьа мара хьоттІа кІамы юлуш хиэц, хІаьта лоамара цІадоаладелаеза шоай замие доаал 10—11 ди даьхча мара юха тІадагІац царна.

Лоамаш дьегІенашка дала дизара цІадаьхачуа тІазьегІа доахан дІачутаран магаргдоаш дукха доахан — дьагІадоагІача шера йиеа кхочашъяра резерв хоашт республике колхозашки совхозашки. Сона хетачох, из нийса дац. Юрта бозхамй промышленни предприятей принципагІа боахк ба бозхамаьца йолча хама аьттув хургбац дулх дукхагІа даккхара дакъе 1969 шера 14 апрелерча КПСС ЦК-ан СССР Министрий Совето йоцамо юрта бозхама хьалхарчиа оттадаь дакхарал кхоачашдара.

Нагахьа сона промышленни предприятешкара хьйча продукци дІайоаш ца хилча, цунах предприятенах за хул, финансови хана тІакхоеч. ДІадала мара ца дезаш хьйча дала юрта бозхама предприятешкара доахан, промышленни предприятешкара хьйча продукци маьрг да.

Хьайбой бозхам пайдане хилийтара дІадале мара ца дезаш тоаданне бозхамашкара доахан колхозашки совхозашки тоадерг доаца, доале магаргдолча дІахьалча доахан дулха комбинатешка ккеба чуоттаде доагІараш «Скотоотпорн» тресте бозхамашкан дІачутергдола гІулакх да да.

СаббарегІа, планагІа ца а лоладеш, «чуленнан» дола доле молдегІа гІулакх бозхама базача маьзе кул Хьаьцаргда ай, масала, Сунжански района бозхамаш. 1969 шера январь бетта цу районе бозхамаца кечалхьалкхалне 3000 совгІа къона бежан дІадалаш, царех 1500 совгІа бежан хьакхцар тха совхозо а. Юкъера лаьрхІача хІара бажана тІера 90 кило грамм дулха эшайар лоаман даьпаш ІоьаргадаЛехалнуа тІазьегІа хьалха. Цул совгІа, боьжо бежан къона доахан кхоабаш (юкъера лаьрхІача 70—75 дийнахь буса — 1968 шера 15 ноябрера дена 1969 шера 25 январе кхачанца) дукха доаьийраш доадир. Мел за хилар районе! Деррига а эшадевна дулх 150 тонн дар. Дулх эшадалар бахьан доаль кхачнца зиена за 122250 сом дар. Къона доахан лоамаи даьгІенашкара Іоарадоаладаьчуа тІазьегІа ккеабаьа бозхамашк дІадахийтача доаккъарий маз 14367 соми 40 кепики хилар.

Бозхама доахан цу тайпара наькъаца къастадаро ца доагІача гІулакхашка дукха рузиаь дІадахийта дезача «зоачему», кІаьта безача накага дІакхоачейтар зале дулх а кулейт. Ухь оамалаш йита эза за хьакхачей ламе хит сона.

Нагахьа сона Сунженски райо на бозхамий кулгалхоша дІачудаве за ккерча къона доахан шоай дийнаьа дулха дІачудаа, а кийнадалара, гІулакх доацаи 70 дийнахьа 3000 бежан ккеабаг доаца доаьгьераш деттача доалана дудадь а хиннадалара, кхь тІа а ний бІаь центнер совгІа шура хьаккха хургьар.

В. И. Ленин ваьча дийнахьа даьза 100 шу дизара сийна тха совхозе коллектив шийна дакхагІа социалистически дакхарал тІеийцад — доахана тІакхетийтар дела дулх планах 1300 тонн йоалла, 1300 тонн лаьха.

С. АЛИСГАЧЕВ,
МалгІобикъа района «Алханчуртски» совхоза партера зоотехник.

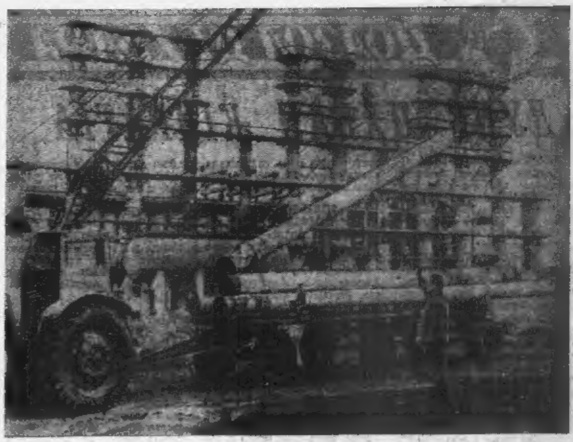

Болгаре Халкъа Республика 25 шу дизара сийна доккхий дакхараш тІаийцад шоашта Бургасски нефтехимически комбината ниера объекташ хьаьргьчар. Ухь мара а укхаза бола бе дІайоалаургьа синтетически каучука завод, «бьлнма» ниа полиэтилен хьоеса бу фабрика, электростанци. Уж хьалью Советски Союзо технически ноакъостал е доац.

СУРТА ТІА: хьалхаьш латта синтетически каучука завод.

БТА—ТАСС сурт.

ДЕРРИГА БАЛХАШ ЦХЬАН ДУ

ДІадийнача,алата гІулакх дош, тхьамка рассада дІайоІаш да тха хІанз. Шоаттехьа гектара тІа тхьаьнк дІадийна даьккад тха деррига планах де дезар 130 гектар долча. Кьаьстта дика оІашпІехьдаьккад тхьамка дІадера балхаш Орджоникидзе. Ленина цІерагІча колхозашка. Цу бозхамашка ух балхаш деш я. Д. Илисевек. У. Радиевон тхьамна кхеду бригадаш. ХІанзде шоай догІа дала тхьамка дІадаеІа баьннаб цу бригадай белхлой. Цар дош доннад хІара гектара хІара цийтта центнер докъа даь тхьамка даккда.

Тхьамка дІадувиашехьа бІаьсти йейнача культурашта гІулакх деш ба района кхаш лезадераш. ХІанзде маккаш даьхах культиваци дьа дьалпаий кхашка.

А. ЮСУПОВ,
Советски района юртбоахама производственни управлене агроном.

ШИ ЭШЕЛОН «ІАЬРЖА ДОШУВ»

В. И. Ленин ваь бІаь шу дуза долча сийленца накъаьахара хьакхаре къахьегаш я «Октябрьнефть» ВПУ Гойт-Борт кхача промысла мехкаьттахой коллектив. Цу шу лоладелча дешт пачхал совгІа дакхкха «Іаьрма дошув» ши эшелон я. ТІакхтоачадаьлыд мехкадьттахоша иай бетта хьалхара дакха лелада шах а.

Планированни экономически стимулированни керлача системах боах беча [illegible] боах ритмични рентабельни ба. Мехкаьттахоша доахча хьалхегаш толамашта юкъе дилла дакъа [illegible] ма. [illegible] дукхагІа маьха пайда беш производства юкъе предложени кхиеной дар. Мастера Бравин Киса Андреевича еппача предложенех компрессорни турбаш парафинах цІенъергІбола гІулакх оІашпІехьдаьккхар. Из бахьан доаш пачхалкхана хинна пайда 5 эзар сом да.

Ленински къахьегаш вахто хаттачарна юкъе къахьегта дика къахьегарца белгалбаьннаб мехкаьтта доахча операторош, коммунистически къахьегама ударникаш И. И. Куприянов, Петров, кхьйбараш. Цхьа сиопа дІалхийтац цар норма тІехкхоечаш да [illegible].

А. МИХАЙЛОВ.

ДІАЙИЙНАЧА ХІАМАШТА ГІУЛАКХ ДАРА — ДИКА ТЕРКО

Хьатlалтай лаьтта хьалхара этапа бехктоахамегІа йола юртбоахама культурашта гІулакх ду ха. Бирса денача Іане гураьь дийначна алатий цхьадола дакъа доадаьа, цудухьа ух юхан е лаьц-юхьа тІадо дийнар. Аллха цхьан «Шалинский» совхозе 640 гектар за алат юха дийна а тІадийна а кхам. 200 гектара тІа шеалагІа дийнад уж «Джалка» совхозе.

Хьажкlаш дІаювча хана химически оасар ле лоладир гураьь дийнача алатешта. Из дела хІама дииоли цхьаьхха, цІовкха ца хинача тайпара доакха хатар хилар шеьлахоета. Из дер свекла, свекла, хьажкlаш, гидуаргаш, кхийела культураш нотахъухарголи дар. ХьалхагІа кІоеига йозаш хинача цу зуламергаша Іалашоре дахха за дар дІадийначна хІамашта. Уха дІае йийсар шекара свекла 670 гектар, гидуаргий 320 гектар, хьажкІий 250 гектар. Иойла ле дор цу гураьь хийнача алаташта а.

Цу Іалашоне халача хьалашка шоай деррига цхьаьна хьакхацІаш за къахьегаш ба механизаторош. Дийнаь а буса а ца лоІам болх бора наха. Цу хана тІехь шоай морг да бозхамашка дерча балхаш кулгалдем хинна производственни управлене. Шаьла производственни управлене керттера агроном Визирханов Алимпашей дІайийна хІамаш лорарча дакъе вокхагІа вола агроном В. Б. Федорчук Іурра дено бийса хьехаьа бозхамий кхашка бе, хІаьа участке де дезар хьада дІадолаш. Хьатта къахьегар байн дена хьацоелча хьацадаш хиІаллорбаьннаб. Цар хьагуча даьхар шекара свекла шоадагІа дІадийнача кхашка ерзаца тІадоала лоацадевна хинна чакхдийр. Цо свеклагаь оІмрг ца техойтам сова лаь лоеттадора. Из тохадара пайда хІожо эрригача методехи нечалехи. Хьийга къа лакха лоандар. Ленина цІерагІча колхоза епитс хьакьексадар, чкъор лохаде дийнагІа йола свекла кхаш тІаьхьа су цІе ле лоеттадора, цу дІачхьа дер, чкъор, цудухьа тІадоагІача оагургІаьа гІаткхи ле дар кхерам хилац. МугІарашна юхерагІа сеаикаш я лакха чкъор аьтар. Цу тайпара лохаяир чкъор ХХ-ча партсъезда цІерагІча колхозе а.

Шаблонах ца а беш, творчески болх беча специалистана цу халача хьалашка а дика толамаш даьхад. Масала, «Шалинский» совхоза керттерча агронома Панков Федор Петровичча хотахъухаргаш а аьлча мел хетача уьйстакашка агрохимикаташ товсийтар. ТІакха мааз дІаенар кулькураш. Цудухьа цул дика аьттув а баьлар. Цхьаккха гектаро шоалагІа дІае йийсаши цун, цун кхашка хилац хатар. Цхьабакъда, КПСС ХХ-ча съезда цІерагІча колхоза агрономад Дохтукаев Сайда хотахъухартий за бозаш оттохгбола йола дохьаж теха хІана уессаш кхашка бе ца дар бахьан долаш совхха еррига цІенъера свекла юха дІае йийса йолла шекье ю. Ухь шоаь бІаьлза а юха дІае йийсай цун 200 гектар шекара свекла 180 гектар гидуаргаш.

ХІана цух тоашна культурашта хьерча оасарца тІагІеерта хьовсам латтабе бола за хьатІаттай. Дукха оасар тІалаьхка хиннача гураьь дийнача алатий кхаш хІана оасарах цІенда за. ХІанчуа тІехьагІа цІенаш сова 800 гектар гураьь дийнача алатий йиесача «Джалка» совхозагара дІайинхачач.

Шекара свеклай кхашка спрорывка оттадаь. ЕррагІча звеньяша шоай членаш прорывка йитта кхашка бигІа. Масала а сагна хІара гектара тІа болх беш цхьаьи саг ва. Прорывка — чІоагІа бехктоахаен сихха чакхбаккха безаш бола болх, цуна лелоло йича, хьункъан лакхара йолча урожай ваьа.

Цхьаболча кулгалхоча специалистий хьоаьхсачаш за хьера а дІа шехы тІалатташ ду. Масала № 1, 3 йолча «Джалка» совхоза отделенешка (агрономаш И. И. Магомадов, М. Масаев) хІанз а вІашагІьехилац свекла лелаю звеньяш, гІулакх дe нах венаш ул шекара свеклай 70 гектар. Отделеней кулгалхоша сихха де дезар а даь, прорывка ший ханнахьа чакхъяккхарга дегдоахаш хургда вай.

900 гектара тІарча шекара свеклана прорывка яра балхаш дика лел «Автуринский» совхозе (керттера агроном Х. Ялдарев), маххаш ца дахарах оасаре кхаш хьалдокхъа даье а. Цхьабакъда, «Шалинский» совхозе шекара свекла тІайолча деррига кхашка оІмрг техалехьа маккхаш даьхад, цудухьа свекла оасарах цІена я, хІаьта свекла лелараш сихха прорывка яь а баргба. Дикьдийнахьа хІанзалц а 50 процент свекла прорывка яь баьннаб. Гидуаргаш хьажкІаш керттерча дароза квадратно-гнездовой способагІа дІайийнай. Квадраташ масса бозхамашка дика я. «Шалинский» совхоза № 2 йолча отделене цІи хевача звеновода Абдулвахи Саланге ший участке Іалашоре дика дІайийнай хьажкІаш, хІаьта хІана урагlен пхарагІен дарна обработка е а йолавай. Еррига механизированни звенош хьажкІаште гидуаргаш тІадахлехьен тІаьхьенчул тІехьагІен доахаш дола маьхаш доахаш я хІанз. Цо торо хулийт 90—95 процент оасарах кхаш цІенде, нагахьа сагна маххаш шоай хаматьа, уж дІайийна 4—5 ди доалладашьа а доахе.

Юбилейни шера шоаш тІаийца социалистически декхараш кхоачашдергІа хьалхоша. 38000 тонн алатен 65000 тонн шекара свеклаш йоаккхарга. Из кхоачашдора наз эшар лелаш да.

И. ПУГАЧЕВ,
Шаьла района юрта бозхама производственни управлене агроном.

КЪОНА СПЕЦИАЛИСТАШ

Пятилетка шерашка вай республика бозхамашка балха веваь кхо бІаь совгІа юртбоахама къона специалист. Ухь шера а дукха баькхаб уж тайп-тайпарча лехкехьарча дешара заведенешкара —117. Уж берригаш а толаме къахьегаш ба хІанз республика бозхамашка. Царех ба шоай балхаш дика лоархІабу Урус-Мартана района Мичурина цІерагІча колхоза отделене агроном Т. Базаев, Грозненски шурий совхоза цхьоалагІча отделене зоотехник, юртбоахама опытни станце йоккхагІа йола Іихман белхло М. Бузуртанова, МалгІобика района «Кавказ» колхоза агроном вов. Демченко.

Кавказа Дагестанешка, Горски, Черски-Балкхарой юртбоахама институташкара, хІаьта вай республика техникумашкара хьы а дукха специалисташ кхоачаргба.

П. ПЕТРОВ.

4 эзар гектара тІа дуга дІаедуш я Краснодарски края «Славянский» совхоза. Боля дика бу Социалистически Къахьегама Турпала Мария Ефимовна Баранова.

Совкха 800 гектара тІа дІадийначча дуга хІара гектара тІара 53,9 центнер кьаккар дух звено.

СУРТА ТІА: дуга дІаедуш латт «Славянский» совхозе. Аьрдехьара аьттехьа — звеньевая М. Е. Баранова, совхоза директор В. Ф. Чурилов, отделене агроном А. А. Магомедов.

Е. Шулепова сурт. р ТАСС фотохроника.

ДЕКХАРЕХ ДИКА ЛОАРХІАБУ

В. И. Ленина бІаь шу дузача денна сийленца накъаьахара социалистически яхье баьннача коммунистически къахьега и а ударникий декхарехі лаьца республикански слет хилар Шаьла района Серженіь-Юрта гаьна йоацаш уллача «Дружба» яхача пионерски лагере. Слете дакъа лоацаш бар вай республикерча мехкаьтта доахча мехкаьттахимически промышленноста хьалха латтараш, деррига а 4 бІаь гарта саг.

Слете доклад йир мехкаьттан химически промышленноста профсоюза обкома председатела В. Н. Зубкова.

Такал слет хулча дийнахь коммунистически къахьегама ударников яха сийлен цІи яккхара къахьегам лоаттабеш ба — йоах докладчика, — 12419 болхло, инженерно-технически болхло, гІулакхера нах. 19571 бригада я коммунистически къахьегама сийлен цІи яккхара къахьегам лоаттабеш. Из сийлен цІи яьккхай 593 бригада.

Докладчико дийцар Ленина юбилейна къахьегама совгІаташ кхийдеча орден лелаеча «Грознефть» объединене предприятешна доахча толамех.

Доклад чакхъяьннчал тІехьагІа пренияш къамаьл де хьалхара даш ду «Малгобекнефть» НПУ профсоюза группови комитета председатела Т. А. Тебоева. В. И. Ленин ваь бІаь шу дузача денна сийленца накъаьахара яьржача социалистически яхье къахьегта дика къахьегаш йола нах. Незаде, Торий, Бычков, Сычев, Коков, кхьйбараш керттера бригадаш белгалйоах ца.

ІІаца пренех къамаьл ду Грозненски химически комбината йоккхагІйолча аппаратчика А. Н. Бочарникова.

Грозненски производственно-товарни контора оператора Шапошника, «Старогрознефть» НПУ начальника Е. Н. Ниякске, кхьйчар.

В. И. Ленин ваь бІаь шу дузача денна сийленца накъаьахара вай республикерча мехкаьттан мехкаьттахимически промышленноста предприятей болхлошка деш дола кхайкаралд массана раьза а волаш тІаийцар слете дакъа лоацараш. Слете дакъа лоацаш хиннарашта коммунистически къахьегама ударникашта, балха тІа хьалха латтача болхлошта Сийлен грамоташ лезе совгІаташ тийнар.

П. ПОПОВ.

РАСТРАТАШ Е АЬТТУВ БОАХАР ФУД?

Вай дерте массаза а чІоагІа теркам тІабохийташ дІаладаь кадраш хьалхаржара, дІоттаира, хьалхелра гІулакх. Це цІаккха а бицбойлийтац моллагІча гІулакхьа толам баккхара лоархІаме да болхлой нийса дІаоттабе хар, ерригача участкашка латтараш, шекo йоацаш шоай декхараш мутІехьа бола нах хиниш ца Іош, дийнай кхетам болел нах а хуга оІашпІехьаккхар яха ленински хьехам. В. И. Ленина тІагІорттайаь дІадийнад кадраш даш йоазаьга.

Къаьстта теркам тІабахийта за белаш хІама да материальни ценностий учет лелаярца, уж дІаоттабь доаттадерца, уж дІахецадерца дулзалела долча гІулакхаш тІа ухийта нах хержар. Уж кадраш, кхы мел дийлий гІулакхель хиниса хригбоаца кийче йолаш хилараш совгІа, тешаме, йоакхо боадаш, шоаех тайна долча рузньа хьурмат деш а хила еза. Далташ, цу тайпарча гІулакхаш тІа ухийта -йиш йолаш бац шоашта хІаннат яккхар дукхьа зулам дихах бехктоехкхане эла е растраташ недостачаш ярах баххара дІабеьла, ерита аьлча шоаех бола тешам бозбаь нах. Цудухьа материальни ценностий учет лелархен цуна дола дарен бухаабеша болча балха тІа вохийта хІара сага хьаахагІа боагъоица ше ма кадра вейза вейа, цун моральни производственни гІулакхаьь оамалаш, политически кхетам тахка беза.

Ши-шегІа кхетадеш да, цу лоархІане болх къахьегама кийнакха тІарча е кадраш учета листока тІарча хаиех кхоачалдаь деларе йиш йолаш боацалга. Болхло хоржача хана гІалат ца доладра, дІахо йолча хана цунгара дара тарлуш долча гІалатах из лорададе, цунах доакха дика гІулакхахон кхоачамбоацараш дика довза деза. Цу гІулайкха бертгала ара яькъестад де йиш а хальниш волча боаккхача хьалхагІа болх беш хаттачна ватгатера хадайийнача характеристикаш, справкаш, из пайдане хиннача наха дукха-дешча.

Кхоабинцаьз, дуккхача организацешка материальни ценностий учет лелаярца духоадерна долча гІулакхаш тІа дІайбоем бола нах деьхьере уж дакхараш кхоачашдеш дац. Материальни бехктоахачеча гІулакхаш тІа болча цьхьа дичих делаш кегадаь лелару. Цар тІа хилач кхьмечтел вІалла хиилча дерглола, материальни бехктокхімеча гІулакха тІа дІахийна саг ловзийтам дала документаш а (характеристикаш, кадрай учет е дечия листокаш, приказий копеш. я. кх. дІа) Болхлочо болх ца беш дукха хатараш яхара баьхаш малагІдо да хІаман.

Дукхаха а моттигаш нийсалу недостачаш е кхьдола вешаз даь шоеш бола тешам бозбаьа нах материальни бехктокхамеча цхьа болча тІара кхьча балхия тІа ухийташ а, хІаьта нагга эуланаш даь, нах шоай дІабелла бозам хиша дІабайнаб аьле оттадеш а. Цо нар торе хуліит наха а материальни бехктокханеча балха тІа баха.

ХІаьта цу деррига кхоачамбоацарашта, ниІсагІа аьлча терко йоацаш, материальни ценностий учет лелаярех царна ярах хьецеш дукхадешa долча гІулакхаш тІа хийта кадраш хьахоржача хана бехктокхам за хетам хилара аьттув боахк материальни ценностий, социалистически доалахье шоаех тийша дІаала цегаргйоацаш бола йах цу баха тІа бахара.

Масала, Г. И. Мудаев хоаш суд яь ва социалистически доалахье лечкъаралн растраташ ярах. Цул совгІа, Октябрьски района халкъа суда оттара тІехьагІа даьча приговора тІа дІаяздаь дар: «...сук тиха вальначул тІехьагІа 2 шера материально-бехктокхамерчен бухгалтерски гІулакхаш тІа гІергвоацаш бекъонаш ехийна». Из къайла ца а хьош, Мудаев а лазаьа автобиографе тІа: ше суд яь хиннав, аьнна. Цхьабакъда, цу гІулакхо а шеко хилийтанц цунна боалаш Министерства ОРС-а хьала хинача начальника Черноярова. Дааца вехьазчара Мудаева цІенана хиа бутт балхалостьа а. Чернопрона ОРС-а бухгалтерала дІаоц из, хІаьта цхьа ха яьнача гІолла гІулакха лаккхы из. ТІаккха, чуйна шоай бІеха гІулакхаш дІадаллаллу Мудаева, цхьабакъда, кхьакха а ух гуча а даьха доац.

Материальни бехктокхамеча гІулакхаш тІа бехийта боаллой хьахоржача хана цхьала а тайпара йоакхо лоац Назрановски трикотажни фабрике. Хьдаха хиннача фабрика директора З. З. [illegible] кадрай отдела начальника А. Т. Тумгоевнен дика хоиш хиннад, шоашта хІаниаг лаккхар дукхьа зуламаш дарах хьалхагІа судаш яь болча нах тийша а тайша, царга материальни ценностий учет лелайтен дезал хайтен йиш йоацалга. Хайнадале а, уж нах де доагІар дала лаш дар. Цу бехктокхамеча гІулакхаш тІа дІаийбаь цхьакха тоадаш бахьа, оамалаш, моральни правствении гІулакхаш нийтах хьеха бола нах. цхьаь шоашта йолча гІойленна хьоашалах гІоргалонех тІагІолла а. Из баьхьан долаш дукхача материально-бехктокхамеча, счетно-бухгалтерски, снабженчески балхаш тІа нийсбеннаб хьалхагІа растраташ лечкъорашн дарах судаш яь хиннна нах. ХІаьта кадраш хьахаржара принципаш чІоагІа Іоаллар ца Іткъаш гоадаланар — фабрика болх бе йолаеннача масеех бетта Іалаьмате дукха бедели кийча продукци лечкъаьй.

Социалистически доалахье меттадоаттара цІенхашта ІатІь контрольно-ревизионни болх всала леделар. Ревизионни комиссий председателий балхаш тІа нийсалу моцт йоаца, цхьаькха шІадела метаргбоацам бола а нах. Цу тайпарча ревизорашта дукхагІча хана ацхьанкха хІама бІарга а гац, цхьаккха хІама дара а хазац», хІаьта инвентаризаци е ревизи йахча хана цар еш йола материальни ценностий пересчет, массаза а ахар ма, материальни бехктокхамеча хала хьалмар дІа а лоаем ю. Цудухьа царга йиш дукх шоай недостачаш растраташ дІаьхлача хана къайла лоаттае.

Материально-бехктокхамеча а счетно-бухгалтерски гІулакхаш тІа бахийта болхлой хьахержара дакъе дІаедехараш чІоагІа тохкадеш йолча цу факташца, халкъа рузамна цхьаккха духьале йоацаш гуччахьа Іагьоарсаш хІтарна хьовсам чІоагІагІа лоттабе безаш, «дІасса хабараш ца а духоацаш», Іаьдаль хулг тІадаьа дезе царна.

Тешаме боаца, хьоал дарах е растраташ арах хьалхагІа бехк тоха бола нах материально-бехктокханеча гІулакхаш тІа дІанийбара бехке болча кулгалхой хьаькъехьа аьлча — уж дисциплинарни бехк бараах е балхара дІабахарах кхоачам а баь бой йиш яц уж.

Растраташ яьрашта следствени органашна материалаш хІачулуча хана гІоттаде деза балда декхарашцарча шоай цІена долача е терко йоацача гІулакхашцар толаде боацача нахаг материальни ценносташта доал де йиш хилийта. боагІаш бола тІахьожаа цар баха ца лоаттабаь, нахарга аьлча, лечкъорахна кхьдола зуламашн дара ноакъостал ль бола нах суда дІачубоаларах даза доац.

Тоашаме йоацачи, зуламечен элементашта деррига наькъаш хІакъьенлер, материальни ценностий учет лелае е доал де уж тІа ца хІачийтар, халкъа рузамна пачча тайпара гІийота лочкъаде е толгІаде гІертара тешаме хухьале оттаар — пачхальлкхой органий, предприятей общественни организацей лоархІаме гІулакх декхар.

А. МОРОЗОВ,
Нохч-ГІалгІай АССР прокурора заместитель.

ДОЬЗАЛ ДЕХЬАРА

ДУНЕ ЦХЬАН КӀИРАГӀА

СЕАТО-на ЛОТОРАШ ТЕХИ

Таиланда столице Бангкоке чекхъяьлла аргӀанара хӀара шера хула СЕАТО совета сесси. Иза агрессивни блок Къилба-Малхбален Азе халкъий къамий къортамукъалел белама дуьхьала къовсам латтабар дукъа 1954 шера вӀашагӀъеллай ВӀашагӀкхийттина Штатий инициативица. Цун членаш я США, Англи, Австрали, Франци, Нови Зеланди, Таиланд, Филиппинаш, Пакистан.

1965 шера Вьетнаме ВӀашагӀкхийттача Штатий гуттахьара агресси йолаялрца американски политикаца шозй низ кхоачар ду СЕАТО долкъашхой шозй адамгӀраца ма мегга чӀоагӀлгӀа бувзара. Цо кхьы тӀо а чӀоагӀ на е Ӏдда-шоза юххьаица дена агрессивни союза барт огӀаба йола вӀашдуххьалелаш. Цхьа бакъан доцаш лап духхьал цу шерре а деиз СЕАТО ши долкъашха — Франци Пакистани — совета сессешкем блока тӀемь мероприятешкем дика дакъа ца лоацаш юкахӀар.

Шоаш вӀашагӀъелла блок ца бохийтар дукъа ВӀашагӀкхийттача Штаташа вӀаьххача хана Къилба-Малхбалей Азе мехкашка лахийтар паччахьалкхен секретарь Роджерс. Из Вьетнамерча американски бӀуна инспектированн еш а хӀанз кӀаьдбаь СЕАТО гӀулакхашта юкъе ваши болча сайгонски марионеташта инструкташ еш а хиннав. СЕАТО совета сесси дӀайолаллале хьалхагӀа Бангкоке 16-чен 17-чен мае тӀема советникий совещани йар. Совета сесси йисте ма яьллице а 22—23 мае къаьстта совещани хилар СЕАТО пхо члена — Вьетнамерча тӀема юкъе даьха лоацарий (США, Австрали, Таиланд, Филиппинаш, Нови Зеланди), иштта Къилбехьен Корейи Къилбехьен Вьетнамен викалаш а болаш.

Шоай хурдаь тӀема хало шоай союзникашта дӀатаьхийта ВӀашагӀкхийтта Штаташ гӀийрта йолламехьа а, Таиланд мара раьзе хилалзар кхы тӀа а Вьетнаме гӀашлой подразделени яхийта.

ХӀаьта а харцадьа хургдар Къилба-Малхбален Азера СЕАТО гӀулакхаш кхераме хилара бе боагӀача тайпара мах ца бича. Дош хаддаш лача коммюнике тӀа белгалдаьккхар цхьадолча даьхе, «тийшача балхашта духхьала латтабу къовсам чӀоагӀбе» безам болаш блока доакъашхой хилар, хӀаьта аттагӀа ххеталерг долча кетала дьлча, цун маӀан да къамий къортамукъалел белама духхьалара къовсам чӀоагӀбар.

«ДӀАЛАЬЛЕ ЦӀАГӀО, РОКФЕЛЛЕР!»

Роджерс Къилба-Малхбален Азера агрессиви блокаш дӀйтиве гӀерташ волча хана цхьаьдкха американски визитер Къилбехьен Америке гӀолла блик-турие еш вар. Президента Никсона тӀадакхаргӀа американски миллиардер моакӀ латинамерикански мехкий мохк бохаш «Крисчен сайенс монитор» яхача газето йолешь. США политикашта тӀедаьх хьелаьхьлакаш чу а лаьлаьх хьакийсача хана «шегара антиамериканки махкам тӀехьаждаькхар» дуьхье.

Пожарнегара гӀулакх шераьбахьан доацаш тӀадахилаьйина Рокфеллера. Рокфеллерий династе низашн рулкъен керттерча дакъе латиноамерикански мехкий Ӏаламе ресурсаштем халкъашцем къаьхетам боацаш эксплуатаци дерх хьаӀайна ма дий. Хозахетлаь дац, американски капитал чутоттадара духхьала латтабеча къовсама наькъа тӀа Перу правительство эттача хана. цо эггара хьалхара аргӀанна рокфеллеровски мехкаьтта компание доллахьенна конфискаци яь хилар. ТӀаккха а хоачхетаръ дацар американски правительство ший берента иза сарцагӀа а баьккха. Рокфеллера хьашташ лорале оттар, перуански шекараш кхача тӀагарашцем американски рынок дӀакъоаларгьа ьына Перу кхера а яь.

Ший рузкъа кӀалхардаккхав дукъа вена Ӏийнавац Рокфеллер Латински Америке. Ма дарра аьлча, цунна тӀадожадаьр американски монополей официальни викала дакъа дар. ФуннагӀа даь а, Къилбехьен Америка мехкаш ВӀашагӀкхийттача Штаташта белалда дакъа долаш латтале гӀерт йосхха бизнес.

Мел аьлча а Рокфеллер кхаьчача Мексике, Гватемале, Гондурасе, Никарагуа, Сальвадоре, Коста-Рике, Ноймне из туча массаза воал чӀоагӀгӀа протестащ йера. Ӏалаьмате дукхача антиамерикански демонстрациешка дакъа лоацараш уницашка арабуьлзар бе доахкаш плакаташ а долаш: «ДӀаваьле цӀагӀо, Рокфеллер!». Халкъа эгӀаззонах эечиъа вийзар американски эмиссара салтий, полицейскей, ВӀашагӀкхийттача Штатаиара доаладъча къаьстача хан кердон хьалхашка а уйтзаеш. Демонстранташта вуй-дильчен 19 шу даьнна дӀаинга саг вийначен Гондурасе къаьстта чӀоагӀгӀа хилар антиамерикански выступленеш. Латински Америка мехкий халкъаша Рокфеллера даьча «хьошалла» цӀаьхха а дог тешадеш къахьехар уж халкъаш империалистически дозлик йоаш мукъалахар дукъа къовсам латтабе дикхӀа хилар.

НИЗИНГЕР СЕННА ВАХАВАР ТОКИО

Цхьан кӀиранна вийнтьца Японе ваха хиннав Малхбузен Германе канцлер Кизингер. Токио цо тӀайийнар императора Хирохитоен премьер-министра Сатоси.

Ядерни герз доаржа ца дарах долча договорацарча гӀулакха хьакъехьарча деша Японеца юкъара фронт хьае гӀерташ вар Кизингер Токио волча хана. Атомни бомбана тӀакхачарга доагӀа дог дугаш боацача боннски реваншисташен милитаристашен сатуве Японе. Малхбузен Германе а но мара, ядерни герз доаржа ца дарах долча договора хӀаьэ а кулг яздаь ца хиларах шозата болча аьттоена пайда эца Японе хиларах. Бокъонна Кизингерен Сатон барт вӀаштӀехьа ницта баьнаб хоьне дац, цхьабакъда, дош хаддаш ячча коммюнике тӀа духхьала хьахьохх, шоаш дийнача дешашта шакхе оагӀув «вӀаший барта» яха хилар.

Японен Малхбузен Германен цхьана гӀулакхаш деладе уйла хилара белггаларча даькъе паакъарле ю цу мехкий монополешна дунен рынкашка шоайна делаеча яхьо. Кизингер цига хиннача деношка Киодо Цусин яхача агентства белгалдоаккхар, японски малхбузенгермански капиталашта Къилба-Малхбален Азен дунен кхыча районашкем шоашта юкъера ахь тӀа-тӀа чӀоагӀагӀа къувсаш делаеш хилар. ХӀаьта французски «Комбас» ядора, «Токио правительство сатем баьда и Пекинаца чӀоагӀгӀа экономически гӀулакхаш тасса Бонн гӀертоца дувзаденна», яхаш.

Ший тайпара Бонн — Токио яха «ядерни ось» хьае гӀортаоа тӀаераяь малхбузенгермански дипломате чанеяраш ядерни тӀом хилара кхерам дӀабоаккхийта цӀадехаш долча халкъий хьаштанта шоаш ца хьра дуккьала я.

Г. ШИШКИН.
(ТАСС).

В. И. Ленина 100 шу кхочуш деча тезетана художественни самодеятельносте республикански смотре хьалийтна а городе Старопромысловски райойа ДЗИМ цӀерагӀарча клубе самодеятельни коллектив. Табо-тӀайнаре концерта цхьадолча сенъерадане программа я инструментальни ансамбле дакъа лоацаргвца хӀийтур. Баккхе, денщраш шозй дукъа меча боол за репетиция еш дӀоаху цар.

Сурта тӀа: клубе инструментальни ансамбла групп.

Д. Васильева сурт.

ПИОНЕРСКИ АХКА

Ахкан каникулаш берашкем кхувш боагӀарашкем салаӀийтара гӀулакха йоакхо яр вай доарахӀаме паччахьалкхен декхар да. ТӀа-тӀа дуккагӀа хул пионерий, берий санаторешь, туристски спортивни базаш, стадионаш, паркаш. ХьетӀайоагӀача укх аханарча сезонагӀа вай республике пионерски лагерашкем туристски базашкем салеӀарда 30 эзар совгӀача берий кхувш боагӀарашкем.

Берашна ахка а уьхаӀеда а салаӀийтар дукъа профсоюзни организацеш укх ахкан сезона кийчо еча хана боадаш кулгалхочи цхьана хӀаьнга къахьийтадац.

Дукхача пионерски лагерашка хӀанз тӀехьадарь кийчо я болаш дату берам дӀачуэцара. ХӀаьта ахьабараш из бехктокхаме дакъа тӀаоттадехьа даьш дарг моз доапар хӀаньле а дь бальнаб.

Укх шера керлача тайпара хургда республикерча дукхача пионерски лагерий сурт. Масала, массеха пионерски лагере укх шера берашта дийша дала 300 моттиг чуйолаш йах керда корпус, цигь керда эстрада хургьа, йиъ лагере дикхий электрически бурчолгаш оттадуъ. Ю. А. Гагарина цӀерагӀча лагере берашта дийша дала йиъ керда 160 моттиг йола корпуси керда сийрда столовий хьалтъь болаш латт таксонотерки боддам. «Смена» яхача пионерски лагере кружокаш беча балха лаврхӀа чуха дукха дӀаллагаш цхьа тхоацана боакха зритальни зала болаш йола йоакха паргӀата ахуб хьаьтъаь йоах ш а тхьагӀара-кольчин комбинат. «Дружба» яхача лагере укх шера тхов тулларгба 800 моттиг чуйолача аханарча зрительни зал да тӀа. ТӀаккха, хоттам шеча тайпара хуле а, берашна йиш хургъя художественни фильмага, спектаклага, художественни самодеятельноста концертага хьажа. «Горный воздух» яхача лагере шерьеш а бен ду бассейн.

Юртахкарча къахьегамхой берашта «Светлячок» яхача пионерски лагере хьалъеш латт йоакха сийрда столовий, ремонт кьй ерригача лагерий помещенешта, боакха электрически бурчолг оттабеш латт.

Хьаелла ди хьатӀаккхачалехьа ерригача лагерашка ремонт яь а кийчьаь а ерга ерригаа помещенешта территорешта. Дукха гаьнаш, хӀотаргаш дӀаегӀай.

Пионерски лагерашта эшаш мел йола инвентарь ийцай боахаем профсоюзни организацеша. вӀашагӀгӀеха болаш латт беррига воспитателаш, пионервожатеи, гӀулакх деш йола персонал.

Укх ахкан лагерашка салеӀача берашта Ӏалаьмате дукха сакъердаме гӀулакхаш, спортивни ахьаш, экскурсеш, фестивалеш, цӀейш хургаш. Йаьхерча классашкарча 860 бера укх шера июнь, июль, август бетташка вай республикан профсоюзни организацешна путевкаш тоерсьа Приэльбрусье урлача туристски лагере бала. Негашхьахьшта хааргаш хинна долча берашта укх шера август бетта харбенц деш моттиг юлларгьа 250 сага гозох Грозне Октябрьски районера Островске цӀерагӀа йола пионерски лагерь хиннача.

Берашта дикха совгӀее хургда городал арахьа 16 пионерски лагерь хьийиллача.

Цу тайпара 4-ча июне дена берий денне гӀар оттаргъа вай республикерча Ӏалашо яггара чӀоагӀгӀа хоэрьача районашка.

Марша догӀалда шо, тха деза берам!

Л. ЕРМАКОВА,
областни боакхагӀа йола инструктор.

КАСТТА ЭКЗАМЕНАШ

ЧӀоагӀа бехктокхаме ха я хӀанз республика лакхерча дешара заведенешка деша баг1ача студентий яр. ХьатӀаьттай аргӀанара экзаменационни сесси. ШелкхаштТа кийчлу цунга Грозненски мехкдаьтта института студенташ, Тамашийна а хан. В. И. Ленин вать 100 шу дикера сийне ма хулла дикагӀа деша аьнча тӀаийна декхарам кхрачаидеш ба уж. Шоай мукъача хенах пхьакхка а цхьаьт цӀехьа йоаяц студенташа. Общежитешка е института библиотеке, лабораторешка книжкашта, конспекташта тӀабайрза багӀа уж.

Р. МУРТАЕВА.

Спортивни хоамаш

БАСКЕТБОЛ

«Труд» ДСО Республикански Совета дьалхе яккхара, С. Орджоникидзе цӀерагӀча стадионе баскетболистий хиина ахьаш чакхъяьннай. Цига 24 команда юкъе котъяьннай Грозненски химкомбината маӀача кхьхен «Старогрознефть» НПУ кхалнахьхен командаш.

* * *

ВЕЛОСИПЕД

Нохч - ГӀалгӀай АССР-а хьалхара моттиг яккхара республика дикагӀболча велосипедисташта юкъе хиина ахьаш чакхъяьннай укх денопка.

Кхалнаха юкъе 10 километр никъ беш котъяьлар Л. Мартишина («Локомотив» ДСО), 15 километр никъ беш Л. Товках («Спартак» ДСО). МаӀача наха юкъе чемпионаш хилар динамовец А. Вилкови (15 километр) спартаковец А. Коряшин (20 километр).

Командни зачетах котъяьлар «Спартак» ДСО команда. Тренер СССР-а спорта мастер С. Авраггимова в.

О. НИКОЛАЕВ.

* * *

ГИМНАСТИКА

Грозне «Красный молот» завода спортивни Дворецe цига дийнахь льттар «Урожай» ДСО Центральни совета хьалхле яккхара спортивни гимнастика ахьаш. Цига дакъа лоацаш бар Астраханск, Новосибирски, Оренбургски, Ростовски, Архангельски, Читински, Московски, Волгоградски, кхыча а областашнарча кооперативни юртбоахамен техникумий дешархой 19 команда. Кооперативни техникумий спортсменкашта юкъе котъяьлар Ростовера Смердова Таня. Юртбоахама техникумий спортсменашта юкъе Анапера Товарджи Елена.

Командни зачетах кагийча наха юкъе, кот ба Астраханск гидромелиоративни техникума дешархой, кооперативни техникумий гимнасташта юкъе — Ростовера спортсменкаш. Юртбоахама техникумий ерригача командел котъяьлар Анапера техникума команда.

ЕЗА АТЛЕТИКА

Грозне хьалхара моттиг яккхара «Старогрознефть» спортивни зала къовсамаш лоттадир езача атлетика спортсменаша. Дика хьокхамаш гойтар цига «Труд» ДСО викалаша: А. Курносова, Р. Магомадова, А. Тюленева, «Спартак» ДСО-рча Р. Дукаева. Республика рекорд оттаьй цар.

Командни зачетах котъяьлар «Труд» общества коллектив. Боккха толам баьккхар яхье цу команда викала спорта мастера Е. Дмитриева. Республика керда рекорд оттайнр цо.

ХАОТТАМ

Тахан республике гӀолла Грозне хуьвалуш морхаш а йолаш, делча ха хилаедьа йолча хана гӀийло догӀа а делхаш, малхбузехьара лаьгӀо, гӀаьххьача боарамга хьоачаш мух а хьекхаш ха хила тарлу. Республикера температуре 16—21, Грозне 18—20 градус йоахал йолаш хургья.

29-ча майгара деиз 31 майга хаччалца йолча хана хьалхарча юкъагӀа хуьцалуш, дӀало лоадамбоацаш мор-хаш а йолаш цхьаццайолча моттигашка цьен юкъагӀа догӀа а делхаш ха хургья. Республика къилбаседехьарча ах дакъа тӀа цхьаццайолча моттигашка льттан тӀерче тӀайша гӀор е тарлу. Хуьцалуш лостемаш а долаш, лаьгӀо, гӀаьххьача боарамга хьоачаш мух хьекхаргба. Буйсашкера температура 6—11, республика къилбаседехьарча районашка 2—7, деношка хьалхарча юкъагӀа 11—16, шоллагӀча юкъагӀа 17—22 градус йоахал йолаш хургья.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадугӀа, хьажа

РАДИО
27 май

7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское знамя» газетий обзор. 7.30 — Передачай программе. 7.35 — Москва. 8.15 — «Серло» газета обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.30 — Ашараш. 8.45 — Союзоза профсоюзни комитет (ерсий меттала). 9.00 — Москва. 14.00 — Передачай программе. 16.05 — «Къона тӀехье» (гӀалгӀай меттала). 16.20 — Къамела ду моттигерча редакцин. 16.30 — «Халкъа депутат» яха очерк (гӀалгӀай меттала). 16.45— Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала). 17.00— «Вай индустриальни мохк» (ерсий меттала). 17.15 — «Юртбоахама звеней школа» (гӀалгӀай меттала). 17.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (ерсий меттала). 18.00 — Москва. Российски Федераце украински литературен искусствен декада хьалйиллар. Союзни цӀен кхерашта тахен трансляци.

ТЕЛЕВИДЕНИ
27 май

18.00 — «Тхох сантий хургда». Юкъарнйех доле кийодургар. 18.20 — Ленина кӀерца. Фотоочерк (нохчий меттала). 18.35 — Телевизионни керахдараш (нохчий, ерсий меттала). 19.00 — Очкаш, гоалаш, секуллаш. 19.10 — Дешархошта. «Москвера Советски архитектура памятникаш» яха фильм (нохчий меттала доакхх). 19.20 — Дала английски меттала къамьал ду. 19.40 — Киножурнал. 19.50 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 20.00 — Шоана, бераш. 20.10 — Литературни концерт. 20.40 — Передачай программе. 20.45 — «Хасан Арбакен» яха художественни фильм.

РАДИО
28 май

7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Передачай программе. 7.35 — Москва. 8.18 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Ашараш. 8.45— «Къона тӀехье» (ерсий меттала). 9.00 — Москва. 15.15 — Передачай программе. 15.20 — «Мехкашкен континентешкен гӀолла» (нохчий меттала). 15.35 — Музыкальни антракт. 15.40 — Кавказа халкъий ашараш. 16.15 — «Латтен нахе» (гӀалгӀай меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала). 17.00 — Ашараш. 17.15 — Москвасе цунца дувзадена зератаца акри лоя йоалла хуламь яха беседа (нохчий меттала). 17.30 — «Вай почта» (ерсий меттала). 17.45 — «Вай индустриальни мохк» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.25 — Керда хоамаш (ерсий меттала). 18.40 — Москва. 19.30 — «Къонахи» (нохчий меттала). 20.00 — «Шоана, кхалнах» яха радиожурнал (гӀалгӀай меттала). 20.30 — Хьалхара доле концерт. 21.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
28 май

17.35 — Передачай программе. 18.00 — «Юрта-нахи» (гӀалгӀай меттала). 18.30 — Пограничника дечта. «Котало». Телевизионни альманах. 19.30 — Телевизионни кердадараш. 19.40 — Хоамаш. 19.45 — Молдаво сага укхшеланна зулан ду (нохчий меттала). 19.55 — «Злеклейцаш ола заза долча моттиге» яха художественни фильм. 21.30 — Передачай программе. 21.35 — Вай лакхен музыка. Молдавеца советски музыка.

ХЬЕХАРХОЙ, ДАЙ-НОАНОЙ, ДЕШАРХОЙ

ТЕРКАМГА!

ХьатӀадоагӀача керлача дешара шера лаьрхӀа Нохч - ГӀалгӀай Респотребсоюзо ерригача муташкарча тукашка ерсий, нохчий, гӀалгӀай меттала учебникаш дохкийта а хӀаьта иштта школни - йоазни хӀоламаш, канцелярски товараш, школьни форма цига гӀирс, барзакъаш, цхьадолчейта оца къамола товараш дохкийта а вӀашатӀелабаккхаш.

Тха хьамсара хӀаьдархой! Потребкооперацеца шоашта эшаш доле товараш эца дуьла!

Респотребсоюз.

ГОРСКИ ЮРТБОАХАМА ИНСТИТУТО ХОАМ БУ

Город Грозне бешх ба йоаллетаа Горски юртбоахама институте студенташта - заочникашта лаьрхӀа хьайийлла дешара - консультационни пункт.

Дешара - консультационни пункт Оборона уламагӀа, 2а, № 15, 27 йолча автобусашна, № 1 йолча трамвайна «Гудермесская» яхача остановке кхаччалца хьалахача, «Южная» яхача автостанцина уйсса сехьагӀа я.

ХӀара кӀирагӀа цхьаьан шоттадаьйнахьа — Ӏуйранна 10 сахьат дайча к консультацешт.

Дешара - консультационни пункт.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-06; редактора зам.—3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамен письмойн отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-06; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательстве типографи. Революци проспект, 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

«АПОЛЛОН-10» ЯХАЧА КЕМА НИКЪ

НЬЮ-ЙОРК, 24 май. (ТАСС). Толамца дӀахо ший никъ беш ду «Аполлон-10» яха американски космически кема.

ПрограммагӀа лаьрхӀа хиина бехктокхамегӀа йола эксперимент чакхъяьннарчул тӀехьагӀа — 15 километр мара ца юсаш Бетта гертаяно бетта кабина ше къаьстта никъ баь яьннарчул керттерча блоках юха дӀахеттачули тӀехьагӀа — космонавташ салоӀаш хинаб. Шоаш сол кӀаьдбенна хиларах космонавташа дийхад 23-ча мае геттаро Ӏуйранна хила езаш хиина телевизионни сеанс тӀехьайоаккхилга. Цар даь дехар кхоачашдаьд «Латто», тхьайса бадаш ха дуккагӀа яккха мукъабелар космонавташта. 15 сахьати 30 минути яьлча сома а баьнна телеметрически информаци Латтах тӀа Ӏочутела болабелар уж. 23 мае бӀарчча сайре дӀайихьар цар Бетта тӀехен суртеш доахаш, Бетте орнентираш зуйш, хӀаьта иштта траекторин бустамаш доахаш а. Цар белгалдаьккхад Бетта гравитационни аномалеша бу Ӏоткрамбахьан долаш Бетта гонахьара орбита дика хувцеина хилар. Цар хоам баьб, Бетта тӀехен тӀа вулканически балха лераш вӀаьтӀагӀайнай шоашта аьна. Никъ бу яьхлагӀа дий бийсеш долапуча хана космонавташа стайке тӀера Ӏочутелача телеметрически информаце боарам кӀезигбаьб батерееш цаӀ болх ца беш сецар баьнн долаш.

Информационни агентстваша хоам бу, космонавташта цхьадола хӀамаш цаьнь тӀа да теплоизоляцен хьайийна чӀегкъегаш садоахача къамарга чу ухаш, кхайкабийташш Ӏирширгаш дувлийташ, хӀаьта иштта цӀока дувзадеш хилар бахьан долаш, яхаш. Уж чӀегкъегаш лай чоалпаштем бедаргаштен тара лерхӀ космонавташа. «Тха кабина чу дуӀа гӀеттача е гӀайбаш вӀаока а детташ дах лийтача сенна хеталу», — бегаш баьб космонавташа. Экипажа отсек бетта кабинаца хоттадолийташ йолча лаза чурка оагӀоех теплоизоляци хьаькъацтэр 22 мае хиннаца лаза чу-дийтача кислород хӀеко баьча Ӏоткъаьнхь.

НЬЮ-ЙОРК, 24 май. (ТАСС). Тахан 13 сахьати 25 минути яьлча «Аполлон-10» яхача космически кема маршевни двигатель болх бе йолалийтай космонавташа. Иза бахьан долаш Бетта гонахьерча орбита тӀера хья е даьнна, Латтангахьа боагӀача наькъа траекторе тӀа даьннад кема. Информационни агентствоша деча хоамегӀа, кема ерригача системаша гӀаьххьача боараме болх бу.

НЬЮ-ЙОРК, 26 май. (ТАСС). Латтана гергахоачаш латт «Аполлон-10». Латто гӀаувзаш хилар бахьан долеш тӀа-тӀа дукхагӀа сихлу из, хӀаьта латтах атмосферал чухье доалача хана шоллагӀча космически сухалга дӀакхоачаргья сухал — дукха - сбагӀаэшацагӀа йоацаш секунде 11 километр. Навигационни зем боахаш, кема тӀерча системаша болх минта бу хьожаш, кабина чу «цхьалхо» еш, шоай наькъа тӀехьарча бехктокхамеча этапага кийчлуш — атмосферал чухьа бовлеш Ӏохобшен кийчлуш ба космонавташ. Бокъонца лаьрхӀа хиннача наькъа тӀа доагӀа кема, цо йиш хилийтай планогӀа лаьрхӀа хиннача траекторе корреции шоллагӀьар ца яшийта. Гучох, атмосферал чухьа бовлале кхо сахьат хьалхагӀа яхьа коррекци йича кхоачамбергба космонавтана.

Къаьстта шоӀ тайпара «космически гӀулакх кераг1даьннад» космонавташта. Цар кхоре чухь эггара хьалха можамаш яьшей кема тӀа боллашехьа а, цу тӀа а вор цу хана пайда яйцар массазара бритва ях. ХьалхагӀа мах - мехх дашийтацар космонавташца доаза боацача кхьачача хана чеш кабина чу гӀолла дӀа-юха а дирже, приборашта юкъе е космонавтей садоахача наькъашка а дахар кхераш. Космонавтана богаш бора, нагазъе сиша кхмметте кабина чу гӀолла дӀа-юха даьржача а. Хоьуш хургацар уж, хӀаьа аьлча цу чу гӀолла хӀанзле я делаш я езача теплоизоляцен хьайийна Ӏаламате дукха чӀегаш, яхаш.

Дуккхьанха хӀанз бахача наькъа хӀама дац космонавтана Ӏагакъа. ХӀаьта царна ца гӀулакх чӀоагӀа деза а хеннад. Кхача «гӀетта дӀа хм баккхийтар» дукъа хила болаш, Ӏагаь тӀалетаргболаш кийчбу ю...

Тахан москвай хенах октябрьна 8 сахьат даьлча Тайнача океане йоьърча денсий тӀа, Самоа яхача гӀайрешкара малхбоалентаца хи тӀа Ӏохосса деза да кема.

Тахан 50 шу дуз Афганистан ший лоӀаме йолга дӀакхайкадаь

Сурт тӀа: Кабулера Къортамукъалел памятник.
В. СОБОЛЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

КАБУЛ. Джанглакски авторемонтни завод — Советски Союз гӀонхьстаца хьалхьара афгански автомобильни промышленность дуккхьалкхачтун кхьелл меле.
В. СОБОЛЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

СФ05124.
Заказ № 2400.